

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

116. Iudicium authoris de supradictis sententiis Bonacinæ & Castri Palai.
Ex p. 12. tr. 2. res. 23.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

RESOL. CXVI.

Judicium Auctoritatis de supradictis sententiis Bonacinae & Castri Palai. Ex part. 12. tract. 2. Ref. 23.

§. 1. Sed circa presentem questionem dicam breuiter quid sentio; Sententia Bonacinae negantis posse Episcopos virtute Concilij Trident. absolueri a Censuris, de quibus est questio, omnino mihi placet, propter clausulas nimis vrgentes, quibus vtuntur Pontifices Pius Quartus, & Gregorius X. videlicet; Non obstantibus, &c. quae quidem clausula tollit omnia, quae dispositioni, in qua est appofita obfistere possunt, Iafon consil. 110. col. 4. in fine, versic. 3. lib. 4. Bero consil. 147. num. 28. versic. & licet lib. 3. Rol. consil. 67. num. 62. lib. 3. Mart. de claus. part. 1. claus. 79. num. .... Secundum Rom. impress. & fuit dictum in Hispanen. praeminentiarum 17. Julij 1613. coram D. Patriarcha Pamphilio impressa per Farin. decis. 106. num. 5. part. 1. recent. Censura de Cens. part. 3. cap. 1. quest. 3. artic. 8. num. 14. Mar. Anton. dict. lib. 1. resolut. 46. num. 7. & 11. Deinde adest alia clausula, Quatenus opus sit, Quorum tenores, &c. Quae quidem clausula ex obseruantia Cutiae derogat quibuscumque privilegiis, & constitutionibus habentibus derogatoriis derogatorias, & operatur expressam, & inuiduam mentionem vt late per Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 36. n. 29. Put. decis. 104. lib. 1. & 503. lib. 3. in Coruell. Rota decis. 113. num. 1. part. 1. & in decis. 161. num. etiam 1. part. 2. diuers. vbi & decis. 460. num. 4. part. 1. recent. Gregorius X. decis. 209. num. 10. & ibi Adde. num. 14. cum aliis pluribus per Barbos. de claus. 117. num. 3. & 4. Ferentill. ad d. decis. 704. Buratt. num. 15. Quibus adde Tamburinum de Iure Abbatum, tom. 1. disput. 15. quest. 18. num. 45. Verum his non obstantibus sententia Castri Palai putant aliqui suam habere probabilitatem ex ratione ab ipso adducta, quam tueri praeter Doctores citatos in resolut. 21. ex Dominicanorum Familia Magister Ludouicus Berrrandus Loth. in Resolutioib. Theolog. Belgicis, tract. 1. quest. 1. artic. 1. in fine, vbi sic ait: Decreta Concilij Generalis matura deliberatione sancita, non videntur continere vim clausulae derogatoriae ad alia decreta posteriora, nisi de illis specificam faciant mentionem. imo si Concilium Generale sit modernum, quale est Tridentinum, oportet etiam illius mentionem facere, nec sufficeret generalis derogatio cuiuscumque Concilij. Ita ille, cui adde Leandrum de cens. tom. 4. tradit. 11. disp. 17. quest. 45. doctum Episcopum Barbastrensem Antonium Francos in pastor. Inter. tract. 4. 9. 20. n. 12. & Salgadum de Praesent. Bull. part. 2. cap. 1. num. 59. cum seq. qui citat Sanchez, Garziam, Valenzuelam & Sacram Rotam.

2. Sed ego puto non esse recedendum a sententia negativa Bonacinae, & doctrinam allatam pro Castro Palao puto non esse admittendam in ordine ad Concilium Tridentinum, nam sufficit, quod Papa contra decreta illius referbat; nec requiritur specialis, vel generalis derogatio. Ratio autem cur non sit necessaria derogatio dicti Concilij, neque specialis, neque generalis est propter decretum vlt. in eiusdem Trident. sess. 25. de reform. in quo decl. rat. omnia in dicto sacro Concilio statuta ita decreta fuisse, vt in his, salua semper auctoritas Sedis Apostolicae & sit, & esse intelligatur. Et sic Papa potius videtur vt facultate sibi tributa a Concilio, quam aliquid facere contra Concilium. Sic docet doctissimus, & amicissimus P. Lezana in p. 2. d. Thom. tract. 6. disp. 12. quest. 2. in fine. Anastasius Germon. de indit.

N. 4. Cardi

Flora communemente son uniformes con razon, en que esta restricción, no es para la primera parte del Decreto, que toca la dispensación de irregularidades, Censuras, siro quanto a la segunda parte, que toca la absolución de la heregia, y cosas reservados; porque para poder dispensar en Censuras y irregularidades, conforme a Derecho por ser acto de iurisdicción voluntaria, le puede exercer el Obispo con su subdito, aunque el vno, o el otro esten fuera de la Diocesi, o ambos juntos, l. mancipium, Cod. de adoptionibus, l. 2. ff. de offic. Proconsul. Doctor. ibi, & cap. nouit. de offic. leg. Barbosa de potest. Episcop. 1. part. allegat. 39. num. 7. Fagundez precept. 2. lib. 8. cap. 8. num. 35. Suarez tom. 3. disputat. 4. sect. 2. num. 10. & 12. Diana 4. part. tract. 4. resolut. 116. y am. Sanchez lib. 2. in decalog. cap. 11. num. 17. desiendo latamente, que por esse privilegio puede absoluer, aun de la heregia, y dispensar absoluamente el Obispo a sus subditos, aunque el y ellos esten fuera de la Diocesi, porque para limitar la iurisdicción voluntaria, que le compete de Derecho comun, auia de usar de palabras mas claras. Pero en esto no signo a Sanchez porque si fuera verdadera su opinion, no seruan de nada las palabras, In Diceceli sua, & verba debent intelligi vt aliquid operentur, cap. si Papa in fine de privilegiis, lib. 7. cap. si a Indice de appellacionib. eodem lib. 1. 3. in principio, ff. de iur. iurand. l. fin. ff. ne quis in loco publico, l. si quando 112. & ibi gloss. sinistra, ff. de legatis 1. com. nisi tam poco signo la opinion de Henriquez, lib. 14. cap. 10. num. 5. y de viros, que apreadamente finieron, que en ningun caso, ni manira podia auer el Obispo desta auoridad, fuera de suya Diocesi. Huel. que Martinus de S. Ioseph. Vnde ex dictis patet Cardinalem Episcopum, vel alium Episcopum Romae morantem tempore Conclausi posse ex doctrina Sanchez absoluer suum subditum a Censura lata in Bulla Pij IV. & Gregor. X. virtute Concilij Tridentini, & ideo hanc sententiam praeter Sanchez tenet ex Puente Hurtado doctissimus Franciscus Quiedo de Fide contr. 11. punct. 3. num. 57. sed ego magis adhereo negatiuae sententiae stante particula appofita in Concilio in Diocesi sua, quae superflue poneretur, quod concedendum non est. Vide etiam Cardinalem Lugo de fide, disputat. 23. sect. 3. num. 73. An vero possit Cardinalis Episcopus, vel alij Episcopi, si incidant in Censuras, de quibus est questio, absolui a suo Confessario virtute Concilij Tridentini, respondent communiter affirmatiue, si enim possit hanc facultatem alteri committere, vt suum subditum absoluat, quare non poterit respectu sui ipsius alias deterioris conditionis esse, quam sui subditi, & hoc, siue dicamus, Confessorem illum habere iurisdictionem ab ipso Episcopo delegatam, quod sustinet Sanchez lib. 8. de matrimon. disputat. 3. siue dicamus eam habere immediatè a Summo Pontifice, ex vi iuris communis, quod tanquam probabile sustinet Suarez tomo quinto, disputat. 41. sect. 2. numero decimoquinto, quia ex vi decreti Tridentini reservatio ablata est ab illis casibus occultis, & ideo respectu Episcopi, non reputantur, vt casus reservati, sed vt comprehensi sub eligendi Confessoris facultate sibi iure communi concessa. Vide etiam Dacastillum de Sacram. tom. 2. tract. 8. disputat. 11. dub. 16. num. 237.

8. Verum haec omnia procederet in Casu nostro, si esset standum in sententia Castri Palai putantis, non esse ablatam potestatem Episcopis a Pio IV. & Gregorio X. absoluedi a Censura illata in eorum Bullis, sed de hac opinione in sequenti Resolutione iudicium meum promam.

Sup. hac sententia Bonacinae leg. illam supra in Ref. 11. & vide etiam Ref. not. seq.

Quae hic est sup. Ref. 11. & legectiam Ref. nota praeterita.

per nome...

habere in...

up. hoc...

Card. S. Per qua sublati, num. 74. Eman. Rodriq. 99. reg. tom. 3. q. 34. art. 4. §. circa quam, Hieron. Rodriq. in compend. 99. regul. resol. 116. num. 17. Et Merolla tom. 3. disputat. 6. cap. 5. num. 49. quibus adde ex Iurifconsultis Marefcottum var. resol. lib. 19. num. 55. contra Castrum Palaum. Et quidem durum mihi videretur Greg. X. voluisse Episcopis concedere quod denegavit suo Summo Pœnitentiario.

R E S O L. CXVII.

An in aliquo casu possit Episcopus absoluerè à censuris Bullarum Pij IV. & Greg. X.

Et in §. 1. huius Resolutionis proponitur curiosus casus pro supradicta questione.

Et affirmatur Episcopum posse absolute impeditos, siue ad tempus longum absoluerè à censuris Pontificis reservatis.

Nec in tali casu impeditus Romanum Pontificem adire, tenetur mittere Procuratorem, nec scribere ad Sacram Pœnitentiariam.

Ex quo sequitur, an impeditus adire Romanum Pontificem pro absolutione, teneatur adire legatum, aut alium habentem privilegium absoluerè à casibus Papalibus vel possit in tali casu absolui ab Episcopo?

Et an supradicta procedant etiam in casu hæresi.

Sed explamatur, quod Bulla Cœna aufert ab Episcopis potestatem absoluerè circa hæresim illis collatam in Concilio Tridentino.

Et tandem queritur, an impeditus adire Pontificem possit à quocumque Confessario absolui à casibus Papalibus, etiam ab hæresi? Ex patt. 12. tract. 2. Resolut. 24.

§. 1. **S**upponamus aliquem Romæ incidisse in duas excommunicationes, & postea reuersum in patriam non posse adire Summum Pontificem propter impedimentum superueniens, infirmitatis v. g. paupertatis, inimicitia periculose, &c. an inquam, in tali casu possit illum Episcopus à censuris absoluerè: Et negatiue videtur respondendum; impeditus enim adire Pontificem, solum absoluerè venit in casu percussione Clerici quia de hoc tantum casu loquuntur Iura, vt in cap. eo noscitur, & cap. de his, de sent. excomm. in 6. Ita Innocentius in cap. quamuis, de sent. excomm. vbi Butrius in fine, Abbas num. 3. Ancharanus num. 1. Cardinalis quast. penult. Henricus in fine, Idem responderet in hoc casu Syluester verb. Absolutio 4. quast. 4. num. 7. & Cordub. in Summ. quast. 18. punct. 1. dist. 2. post 3. notab. asserunt enim non permitti absolui impeditos Roman adire, quando tantum articulus mortis exceptus est in reservatione, sed in Bullis Pij IV. & Gregorij X. excipitur tantum articulus mortis, ergo &c.

2. Verum communiter Doctores affirmant Episcopum posse absolute impeditos, siue ad tempus longum absoluerè à censuris Pontifici reservatis; & ita tenent 30. Doctores, quos etiam me citato adducit, & sequitur noster Doctus Pater Verricelli in suo erudito opere de Missionariis tract. 9. quast. 146. num. 2. quia illud impedimentum perpetuum reputatur tantquam verus articulus seu periculum mortis in ordine ad impetrandam ab alio, quam à superiore legitimo absolutionem.

3. Probatur, nam sic impeditus moraliter est certus non posse ante mortem absolui à legitimo superiore: Ergo est iam constitutus in necessitate impetrandi ab alio absolutionem, ne sine illa decedat. Quod autem illa necessitas non sit ita vrgens, vt statim obliget, sed latitudinem habeat, non tollit quo

minus si vera necessitas, verumque sit sic impeditum necessitatem habere impetrandi ab alio, quam à legitimo superiore absolutionem.

4. Confirmatur, si moraliter constat hunc impeditum nunquam habiturum esse occasionem obtinendi à superiore legitimo absolutione priusquam decedat, quia ab illo tempore est illi necessarium tale privilegium; & inutiliter expectabit verum articulum mortis, cum necessitas eadem sit. Colligitur hæc doctrina ex cap. eos, de sent. excommunicat. in 6. vbi absolutus ob periculum mortis, vel ob aliud impedimentum à censura Pontifici reservata, iniungitur onus comparandi coram legitimo superiore. Ecce quomodo non solum periculum mortis, sed impedimentum adeundi superiorem, absolutionis beneficium concedit. Item text. in cap. ea noscitur, & cap. quod de his, de sent. excomm. decidunt sic impeditos absolui posse, ac si in periculo mortis essent constituti. Et licet specialiter de percussione Clerici loquantur, eadem est ratio in omnibus excommunicationibus reservatis, vt tradunt communiter Doctores. Felinus cap. quamuis, de sent. excomm. Abbas cap. de caetero, num. 1. eod. tit.

5. Itaque licet Canones loquantur de Censura reservata ob Clerici percussione; tamen ratio, ob quam concedunt posse absolui impeditum, procedit in quacumque censura Papæ reservata ob quancumque causam etiam in Bulla Cœna, nam id concedit, ne in excommunicatione moriens incurrat periculum salutis eternæ. At iura ob identitatem rationis præsertim cum continent fauorem, extenduntur ad casus similes, in quibus militat eadem ratio, cap. cum dilecta, vbi Abbas & Decius de Confirmatione vtili, vel, inutili, cap. ad audientiam de Clericis non residentibus.

6. Nec in tali casu impeditus Romanum Pontificem adire, tenetur mittere procuratorem, nec scribere ad sacram Pœnitentiariam. Et ita tradunt Castrus Palaus, Bertrandus, Loth. Verricelli, & Tamburinus vbi infra, quibus adde Caraffam de Duella tract. 5. sect. 2. quast. 4. n. 4. Hurtadum de excomm. disp. 15. diff. 3. num. 10. Chafaling de privileg. Reg. tract. 5. c. 3. prop. 6. Bassæum verb. Absolutio, num. 10. Barbol. de preest. Episc. part. 2. allegat. 41. num. 7. Constantinum de Castro, Mortar. in Collectan. Theol. Moral. tract. 4. sect. 1. cap. 4. art. 3. §. 1. punct. 2. quast. ... Probatur hæc opinio, quia Iura solum exigunt, vt personaliter reus eat ad Papam si potest cessante impedimento, vt bene aduertit Nauarrus cap. 27. num. 90. ad §. his verbis; Ad quintam, quod iustum habet impedimentum, qui ire non potest, licet pro absolutione mittere possit; non enim ad id ius eum obligat, sed vult, vt si possu vadat. Sic ille. Cui adde præter Auctores citatos Cotneio in 3. part. tract. 5. disput. 11. de excommunic. dist. 1. Coninch. de Sacram. disp. 14. dub. 16. num. 241. Auilam de cens. part. 2. disp. 1. dub. 6. punct. 3. Concl. Bonaciam in Theol. Moral. tom. 2. tract. 2. disp. 3. quast. 21. Vgolinum de censur. dub. 1. cap. 4. §. 2. num. 13. Sayrum de cens. lib. 2. c. 16. num. 13. & Leandrum de Cens. tom. 4. tract. 2. de disp. 17. q. 69. Nouissimè Carolus Mallectum in auro Theol. Mor. tom. 1. Malleatione 39. br. 4. Etæ 29. vbi sic ait; Non tenetur laborans impedimento, ob quod Papam non potest adire, mittere Procuratorem, vel Epistolam; quia vbi lex non aggravat, nec nos aggravare debemus, etiam si in sententia excommunicationis dicatur neminem ab ea posse absoluerè, nisi in mortis articulo, Episcopus itante impedimento potest absoluerè. Ita ille.

7. Sed hic oritur dubium, an impeditus adire Romanum Pontificem pro absolutione teneatur adire Legatum, aut alium habentem privilegium absoluerè

Sup. hoc in tom. 5. tra. 2. lege doctrinam Ref. 69. & à Ref. 66. vique ad 72. iucluiue.

Sup. hoc vt melius hanc questionem terminare possis lege Refol. & §. 8. not. seq. & signanter ex Ref. seq. vide à ltn. §. 1. & vers. Assero igitur primo & alium 6. eius annot. & ibi etiam §. Assero tertio, & Ref. eius annot.

Sup. hoc in tom. 5. tra. 2. lege doctrinam Ref. 69. & à Ref. 66. vique ad 72. iucluiue.

Sup. hoc in tom. 5. tra. 2. lege doctrinam Ref. 69. & à Ref. 66. vique ad 72. iucluiue.